

van onderwijs eens wat te zuiveren. In feite is dit principe de tegenpool van discriminatie bij toelating. Een goede operationele typering van deze vorm van discriminatie is dat de toelating zou plaatsvinden op basis van kenmerken (vaardigheden of karakteristieken), die niet van belang zijn in het gevraagde onderwijs, of, het complement, dat deze toelating niet zou plaatsvinden op basis van kenmerken die wel van belang zijn in het gevraagde onderwijs. Het kan daarbij gaan om cognitieve, motorische of sensorische capaciteiten dan wel om persoonlijkheids- of motivationele kenmerken. Anders gezegd, het gelijke-kansen principe of het anti-discriminatie principe is niet onverenigbaar met selectie, maar met selectie op grond van niet-valide predictoren. Dát bepaalde (sociaal-economische of ethische) categorieën of klassen in de maatschappij bij een zuiverder definitie van het gelijke-kansen principe toch ongelijke kansen op bijvoorbeeld universitair onderwijs behouden heeft deels te maken met de genetisch bepaalde aanleg (die overigens nooit een over generaties gezien stabiel kenmerk van dergelijke categorieën of klassen hoeft te blijven en dus zeker geen wezenskenmerk van welke deelpopulatie ook kan zijn), deels met de ongelijkheid in de mogelijkheden aan kinderen geboden om zich naar hun potentie ook daadwerkelijk te ontwikkelen, deels ook met de ongelijke kansen die het, wat de Engelsen noemen "culturally biased" onderwijs zelf creëert. Het principe van "gelijke kansen" zou wel een goede vertaling vinden in pogingen om via onderwijskundige inspanningen deze vorm van discriminatie tegen te gaan. Het zal echter duidelijk zijn dat het toelaten zonder restricties op zich geen enkel soelaas biedt.

In de Verenigde Staten van Amerika heeft men het conflict "quality" versus "mass education" opgelost door een sterke mate van differentiatie: top private universiteiten, state universiteiten, state colleges, community colleges, junior colleges en allerlei scholen voor "distance learning" bieden een grote variëteit aan soorten eerste fase hoger onderwijs voor zeer velen. De tweede fase-opleiding wordt dan verzorgd in graduate schools en professional schools.

Zonder te willen ontkennen dat door het systeem van "comprehensive education" op het niveau van de highschool, het onderscheid privé- en staatsinstellingen en de wijze van financiering van de studenten de systemen in de USA en Nederland bepaald niet zonder meer vergelijkbaar zijn, moet gezegd worden dat het Amerikaanse systeem beter dan veel Europese systemen in staat lijkt de beide doelstellingen "bescherming van excellentie" en "hoger onderwijs voor velen" te kunnen realiseren.

Voor wat betreft ons eigen land lijkt het handhaven van de simpele dichotomie Hoger Beroeps Onderwijs en Wetenschappelijk Onderwijs ontoereikend om het genoemde dilemma op te lossen. In elk geval is de typering beroeps- en wetenschappelijk onderwijs al niet meer adequaat voor dit onderscheid. We hebben er reeds op gewezen dat vele W.O.-opleidingen hun wetenschappelijk karakter zo goed als geheel hebben ingeruild voor dat van een beroepsopleiding. Aan de andere kant is